

"Çünkü, eski zamanda çok alâkadar olduğum zevkli veya kıymetli ve şerefli muvakkat vaziyetleri mütehassirane hatırladım, müştakane arzu ettim. "Neden bu mübarek vaziyetler mazide kalıp fâni olsun?" düşünürken, iman-ı billâh nuru ..." İzah eder misiniz?

Üstadımız burada kendi duygu ve düşünce dünyası üzerinden bizlere çok büyük bir istikamet dersi vermektedir.

İnsan, geriye dönüp geçmişe baktığında, yaşadığı zevkli ve keyifli sahneleri gözünün önünden film şeridi gibi geçirir. Hasret ve iştiyakla tekrar o anları yaşar gibi olur ve elinden gelse yine o zamanlara gidip yine o vaziyetler içinde bulunmayı müştakane arzu eder. Eski zamanda yaşadığı hâlleri hasretle hatırlar, geriye getirmek ister. Fakat çoğu zaman buna imkân bulamaz.

İşte bu hâldeki bir insan, imanın gözlüğüyle mazi ve müstakbele nazar ettiği vakit, mazi ülkesinin kıyameti kopmuş, altı üstüne çevrilmiş, karanlıklı, korkunç büyük bir mezaristan olmadığını, aslında geçmişteki o güzel vaziyetler, ebedi temaşagahlarda gösterilmek üzere baki ayinelerde muhafaza edildiğini anlar. Ehl-i cennetin cennet iskemlelerinde oturup, hoş, şirin, güzel, tatlı bir surette, dünya maceralarını ve kadîm olan hatıratlarını birbirine nakledeceklerini âyet ve hadisler çerçevesinde düşünür. İştiyakını geçmişte kalan o fani vaziyetlere değil, gerçek istikbal olan ahiret hayatına yönlendirir.

Gelen bölüm bu fani, gelip geçici vaziyetlerden bakiye giden yol haritasını çizip önümüze seriyor:

"Ey insanlar! Fâni, kısa, faydasız ömrünüzü bâki, uzun, faydalı, meyvedar yapmak ister misiniz? Madem istemek insanîyetin iktizasıdır; Bâkî-i Hakikînin yoluna sarf ediniz. Çünkü Bâkiye müteveccih olan şey, bekânın cilvesine mazhar olur."

"Madem her insan gayet şiddetli bir surette uzun bir ömür ister, bekâyâ âşıktır. Ve madem bu fâni ömrü bâki ömre tebdil eden bir çare var ve mânen çok uzun bir ömür hükmüne geçirmek mümkündür. Elbette, insanîyeti sukut etmemiş bir insan, o çareyi arayacak ve o imkânı bilfiile çevirmeye çalışacak ve tevfik-i hareket edecek."

"İşte o çare budur: Allah için işleyiniz, Allah için görüşünüz, Allah için çalışınız. Lillâh, livechillâh, lieclillâh rızası dairesinde hareket"

ediniz. O vakit sizin ömrünüzün dakikaları, seneler hükmüne geçer."(1)

Aynı makamda [On Beşinci Söz](#)'ün sonlarında mana-yı harfiyle olan, yani Cenab-ı Hakk'ı hatıra getiren her şey bekaya mazhar olduğu ve onu hatırlatmayan her şeyin fani olup bu dünya hayatına münhasır kaldığı ifade edilmektedir.

Yine [Onuncu Söz'ün Yedinci Hakikat](#)'inde hiçbir şeyin zayi olmayacağı, her şeyin mahkeme-i kübradaki hesap için muhafaza altına alındığından hiçbir amelin karşılıksız kalmayacağından bahsedilir. Bahsi geçen yerler ve [On Yedinci Söz](#), Üçüncü Lem'a gibi risaleler beraber okunsa daha iyi istifade sağlanabilir.

(1) bk. [Lem'alar, Üçüncü Lem'a](#).